

N:o 168.

Af herr O. Jonsson i Hof, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning angående dispositionsrätten till skogsafkastning från ecklesiastika boställen och ändring i derom hittills gällande bestämmelser.

Uti 1887 års senare Riksdags skrifvelse, n:o 30, yttras, i afseende på förslaget till omreglering af skogsstaten:

»De frågor, som i förevarande ämne förelagts Riksdagen till afgörande, äro af genomgripande vikt och kräfva en sorgfällig pröfning. Riksdagen har visserligen funnit Eders Kongl. Maj:ts framställning om lönereglering vid skogsstaten i flera delar innebära förbättringar i nu rådande förhållanden beträffande förvaltningen af den värdefulla statsegendom, hvarom här är fråga. Dock torde i detaljerna en eller annan ändring samt ytterligare utredning erfordras.

Statistiken öfver inkomsterna från olika revir gifver vid handen, att många revir finnas, särskildt i rikets mellersta och södra delar, der inkomsterna äro så små, att de ej kunna anses stå i skäligt förhållande till förvaltningsutgifterna. Detta förhållande synes Riksdagen böra gifva anledning till undersökning, huruvida icke en sammanslagning af revir, som lemna obetydliga eller inga inkomster, skulle kunna ega rum, så att reviren blefve större, hvarigenom någon besparing kunde göras. I samma syfte borde ock utredas, huruvida icke en jemkning af öfverjägmästaredistriktet kunde åstadkommas.

Vidare förekommer, att några ecklesiastika boställsskogar torde vara af församlingarne eller eljest upplåtna på sådant sätt, att fråga kan uppstå, om någon ersättning kan beräknas för sådant arbete, som af

skogsstatstjenstemän eller betjente utföres å dessa skogar. Utredning härutinnan synes i vissa hänseenden vara af vigt, enär af det antydda förhållandet lär bero, i hvad mån staten kan erhålla godtgörelse för ifrågasvarande del af skogsvården».

Enligt min åsigt torde utredning i äfven andra på organisationen inverkan förhållanden böra ega rum.

Allt eftersom indelning af de ecklesiastiska boställsskogarna till ordnad skogshushållning varder uppgjord, söka vederbörande att, med ledning af tillgängliga handlingar, bestämma, huruvida bostället är af krono- eller skattenatur, emedan detta i allmänhet anses vara af vigt i afseende på huruvida ett tilläfventyrs för boställets eget behof öfverflödigt skogsområde bör ställas under skogsstyrelsens omedelbara vård och förvaltning eller ej, äfvensom på användandet af den behållna afkastningen.

En medelbar eller omedelbar vård och förvaltning af ett större antal af dessa boställsskogar är af stor betydelse i afseende på det större eller mindre arbete en sådan skogsvård tager i anspråk af vederbörande revirförvaltare och kronojägare eller skogsvaktare.

Ett boställes krono- eller skattenatur inverkar således både på omfånget af skogsstatens göromål och på dispositionen af skogens afkastning; men återigen utaf afgörande betydelse för bestämmandet af denna natur äro de fakta, som vid en utredning derutinnan läggas till grund för sakens afgörande.

Med ledning af såväl olika författares derom anställda forskningar som af jordeböckerna från tiden för det 17 århundradet kan man med visshet antaga, att de allra flesta kyrkoherdeboställen, som funnits före tiden för reformationen, varit af skattenatur och i regel anskaffade af församlingens hemmansegare, likasom ock att sedan dess och ända intill vår tid en del boställen på samma sätt anordnats.

I de tillgängliga jordeböckerna från 12 till 17 århundradet är också det stora flertalet boställen angifvet för skatte, tills år 1689 med ens samtliga öfverfördes till krono, af det skäl att jordeboken upplagts efter ett nytt, enklare formulär. Då nu de på sådant sätt omförda boställen ovedersägligen måste anses vara af församlingar eller enskilda anordnade såsom ett lönebidrag till deras pastor, alldenstund deras i de äldsta jordeböckerna införda skattenatur ytterligare stärkes af det förhållande, att ett flertal boställen hade sina egor fördelade på olika områden inom socknen, utvisande ett sammanskott af jord, så borde man också få antaga, att just dessa fakta läggas till grund för afgörandet af alla de mål, som röra bestämmandet af ett boställes natur.

Så är likväl icke förhållandet, utan har, kan man säga, bevisnings-

skyldigheten öfverflyttats ifrån kronan på pastor eller församlingen, i det att jordeboken icke tillerkännes ringaste vitsord, utan synes donations-bref eller annan upplåtelsehandling erfordras för häfdandet af församlingens rätt. Då nu sådana handlingar för de i äldre tider upplåtna boställen i regel icke finnas tillgängliga, vare sig de hafva genom våldelig förkommit eller på annat sätt försvunnit, så är den dervid häfdvunna tillämpningen nästan liktydig med rättslöshet för församlingarne. Huru den privata rätten förnärmas genom ett sådant sakernas tillstånd visar sig bäst genom en jmförelse mellan en slättbygds- och en skogsbygdsförsamling, hvilka begge anordnat hvar sina boställen om till exempel 20,000 kronors taxeringsvärde, till följd hvaraf boställets afkastning får anses motsvara ett lönebidrag af 1,000 kronor; men under det att slättbygdsförsamlingen, hvars boställes afkastning utgår af jordbruket, får disponera denna för det afsedda ändamålet, pastors aflöning, så får deremot skogsbygdsförsamlingen, hvars boställes afkastning ensamt utgår af skogsbruket, i lyckligaste fall disponera mindre än hälften och i vanliga fall en obetydlig bråkdel till det med bostället afsedda ändamålet, under det att hafvudsakliga afkastningen ingår till fonder för löneförbättringar och skogskultur på helt andra håll. Ett sådant förhållande är enligt mitt förmenande orättfärdigt och kräfver snar rättelse för framtiden, en rättelse som icke heller af dem, som *så* nitälska för en höjning af svagt aflönade presters inkomster, att de sätta rättsgrunden i andra rummet, bör vägras, ty den redan samlade lönereglerningsfonden, bör, oberäknadt den tillväxt som derförutan kommer att ega rum, redan vara tillräcklig för ändamålet. Denna fond, som vid 1878 års slut utgjorde 580,182 kronor 87 öre, uppgick deremot vid 1886 års slut till 1,238,058 kronor 99 öre, under det att likväl den från fonden utgående lönefyllnaden ökats ifrån 56,396 kronor 18 öre, år 1878, till 114,299 kronor 64 öre för år 1886. Fonden har under dessa år tillökats med 657,876 kronor 12 öre eller med i det allra närmaste beloppet af derunder inlevererade skogsmedel 669,657 kronor 60 öre. Likaså måste de ecklesiastiska boställes skogsfond, som år 1878 utgjorde 105,015 kronor 91 öre, men år 1886 562,165 kronor 70 öre och hufvudsakligen är afsedd att betäcka skogsstatens extra kostnader för skogens skötsel och vård, anses fullt tillräcklig för sitt ändamål.

Till den besparing i skogsstatens omkostnader och den gärd af rättvisa emot församlingarne, som med denna motion afses, bör derjemte läggas, att Kongl. Maj:t och vederbörande skulle vara befriade ifrån en hel massa besvärsmål med åtföljande utredningar.

Någon tveksamhet kan möjligen förefinnas i afseende på huruvida

det uti gällande skogsförfattningar för dispositionen af skogens afkastning gjorda undantaget för »ecklesiastikt hemman», som utgör församlingens enskilda egendom eller till »löneförbättring för presterskapet af församling eller enskild anslaget hemman eller lägenhet», kan afse alla de af församlingarne anordnade boställen eller endast sådana som enligt öfverlåtelsehandlingarne uttryckligen särskildt anslagits till löneförbättring. Denna tveksamhet är desto naturligare, som Rikets Ständer märkligt nog i skrifvelse till Kongl. Maj:t år 1863 angående grunderna för en ny skogsordning, efter ett återupprepande af de utaf Rikets Ständer förut anförda skäl emot disponerandet af skogens afkastning från boställen af skattenatur, hvilket förut ansetts »förnärma såväl församlingarnes som presterskapets rätt», likväl då satt sig öfver alla sådana betänkligheter och uttalat sig för att ett boställes natur, icke borde inverka på saken. Kongl. Maj:t synes också hafva funnit detta Rikets Ständers uttalande något för kategoriskt och därför förordnat dessa undantagsbestämmelser, som jag anser vara tillämpliga på alla af församlingarne anslagna boställen. Och detta med rätta, ty finge Riksdagen den magten att genom lagstiftningsåtgärder tillägna sig eller andra enskilda personers eller menigheters egendom i annat än beskattningsändamål, då vore det illa bestäldt med den lagbundna friheten. Äro likväl bestämmelserna i fråga om afkastningen från de ecklesiastiska boställenas af skattenatur skogar otydliga, böra de ändras i den rigtningen, att den behållna skogsafkastningen icke skall ingå till löne reglerings- och skogsfonden, utan disponeras af församlingens pastor och af församlingen sjelf till underhåll af pastorsboställets byggnader m. m. Att församlingen erhåller någon andel, till exempel hälften, till understöd för sin byggnadsskyldighet anser jag både billigt och rättvist, alldenstund vid de på 1860-talet verkställda regleringarne af presterskapets löner, då skogsalstren hade ett obetydligt värde, ingen eller en högst ringa inkomst af skogen i allmänhet togs i beräkning.

På grund af det anförda tillåter jag mig föreslå,

att Riksdagen behagade i skrifvelse anhålla det Kongl. Maj:t täcktes:

a) utreda huruvida icke alla de ecklesiastiska boställena, som enligt jordeböckerna före den år 1689 verkställda omföringen, voro upptagna för »skatte», äfvensom de, hvilka derefter kunna på grund af vare sig jordeboken eller andra handlingar antagas vara af församlingar upplåttna till boställen eller anslagna till

löneförbättring, borde i afseende på disponerandet af den skogsafkastning, som härefter utfaller från dessa boställen, varda hänförda till sådana boställen, som anses utgöra församlingens enskilda egendom;

b) undersöka huruvida icke ett generelt stadgande om fördelning af skogsafkastningen emellan pastor och församlingen från dylika af församlingen anordnade boställen vore lämpligt, och

c) att Kongl. Maj:t derefter vidtager de åtgärder och de ändringar i nuvarande skogsförfattningar, som, för bringande af dessa Riksdagens uttalade åsigt till verkställighet, erfordras.

Stockholm den 15 februari 1888.

Olof Jonsson
i Hof.

Häruti instämna:

<i>Erik Westin.</i>	<i>J. Johnsson.</i>
<i>A. Göransson.</i>	<i>Nils Hanson.</i>
<i>P. O. Hörnfeldt.</i>	<i>Anders Larsson</i> i Lund.
<i>Hans Andersson</i> i Bringåsen.	<i>A. Sundström.</i>
<i>J. Bromée.</i>	<i>Gustaf Erikson.</i>
<i>S. M. Olsson.</i>	<i>Er. Petter Jonsson.</i>
<i>Liss Ol. Larsson.</i>	<i>O. Andersson,</i> Hasselhol.
<i>Olof Olson,</i> Stensdalen.	<i>C. G. Bruce.</i>
<i>Erik Andersson,</i> Upsal.	<i>Nils Pehrsson.</i>
<i>E. Olsson.</i>	